

Σύνοψη διαμεσολάβησης για θέματα αρμοδιότητας Υπουργείου Πολιτισμού

Στο πλαίσιο της διαμεσολάβησής του προς το Υπουργείο Πολιτισμού για την επίλυση εκκρεμών αναφορών, που αφορούν κυρίως το πρόβλημα των μακρόχρονων δεσμεύσεων ιδιοκτησίας για αρχαιολογικούς σκοπούς (βλ. ειδική έκθεση έτους 2005, www.synigoros.gr), ο Συνήγορος του Πολίτη έχει ζητήσει συγκεκριμένα κριτήρια προτεραιότητας καταβολής των εκκρεμών αποζημιώσεων και έχει αναπτύξει έντονη αλληλογραφία με το Υπουργείο. Ειδικότερα:

Αποσκοπώντας να συμβάλλει στην εξεύρεση λειτουργικών τρόπων επίλυσης των διοικητικών εκκρεμοτήτων σε ποικίλα θέματα αρμοδιότητας ΥΠΠΟ, η Ανεξάρτητη Αρχή συνόψισε τα προβλήματα που αναδεικνύονταν από τις αναφορές των πολιτών στο [υπ' αρ. πρωτ. 2866/24-9-08 έγγραφό της](#), βάσει του οποίου είχε διεξοδική συνάντηση με τον κ. Γενικό Γραμματέα του ΥΠΠΟ στις 21-10-2008. Ο γόνιμος αυτός διάλογος αποτυπώθηκε στις επιμέρους προτάσεις της Αρχής που διαβίβασε στο Υπουργείο με το [υπ' αρ. πρωτ. 145/20-1-09 έγγραφό της](#), στο οποίο υπήρξε εν μέρει απάντηση ([υπ' αρ. πρωτ. 172/3-2-09 έγγραφο ΥΠΠΟ](#)). Για την περαιτέρω προώθηση των εκκρεμοτήτων (η Αρχή είχε αποστείλει κατάλογο 50 εκκρεμών αναφορών στο ΥΠΠΟ την 20-1-09) και μετά από το [υπ' αρ. πρωτ. 773/11-3-09 έγγραφό της](#) προς το ΥΠΠΟ., κλιμάκιο της Ανεξάρτητης Αρχής πραγματοποίησε εποικοδομητική συνάντηση εργασίας με την Γενική Διευθύντρια Αρχαιοτήτων & Πολιτιστικής Κληρονομιάς στις 20-5-2009.

Συνοψίζοντας τα θέματα προς επίλυση, μπορούν να αναφερθούν τα εξής:

α) Ως προς την καθυστέρηση καταβολής των οφειλόμενων αποζημιώσεων για απαλλοτριώσεις τονίσθηκε από τον Συνήγορο του Πολίτη η αναγκαιότητα αφ' ενός μεν εξασφάλισης πρόσθετων κονδυλίων, πρωτίστως από τον ετήσιο προϋπολογισμό, αφ' ετέρου δε αποσαφήνισης της χρονικής ιεράρχησης των εκκρεμών υποθέσεων και έγγραφης και αναλυτικής αποτύπωσης των κριτηρίων ουσιαστικής αξιολόγησης των προτάσεων απαλλοτρίωσης, για λόγους διαφάνειας. Το ΥΠΠΟ. διατύπωσε την κατά γεωγραφικό διαμέρισμα αυτοψία και ομαδική εξέταση των εκκρεμοτήτων ως κριτήριο χρονικής ιεράρχησης των υποθέσεων, συνεκτιμώντας και την παλαιότητα της δέσμευσης. Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε τη σύνταξη χρονοδιαγράμματος αυτοψιών ανά γεωγραφικό διαμέρισμα. Ως προς την επί της ουσίας αξιολόγηση των προτάσεων απαλλοτρίωσης, το ΥΠΠΟ. έχει ως πρωταρχικό κριτήριο, σύμφωνα με το [υπ' αρ. πρωτ. 172/3-2-09 έγγραφό του](#), τη σπουδαιότητα των αρχαιολογικών ευρημάτων σε συνδυασμό με τη δυνατότητα διατήρησης τους ή μη και συνολικής ανάδειξής τους. Για το μείζον ζήτημα, εξάλλου, της καθυστέρησης των διαδικασιών, το Υπουργείο επισήμανε την επιτάχυνσή τους, καθώς η Επιτροπή Απαλλοτριώσεων εξετάζει τις εκκρεμότητες με γοργούς ρυθμούς και ότι, τουλάχιστον βάσει δείγματος υποθέσεων, αποφασίζει «αποδεσμεύσεις» για τις περισσότερες εξ' αυτών. Πάντως, κατά την Αρχή, δεν τεκμαίρεται ότι μόνο με τη μη απαλλοτρίωσή τους οι ιδιοκτησίες αποδεσμεύονται στην πράξη.

β) Ως προς τη, συχνά πολυετή, δέσμευση ιδιοκτησιών για την πραγματοποίηση ανασκαφών, ο Συνήγορος του Πολίτη τόνισε την ανεπάρκεια πιστώσεων και ειδικευμένου προσωπικού, καθώς και την ανάγκη υιοθέτησης και καταγραφής συγκεκριμένων κριτηρίων για τη διενέργεια ανασκαφών, με σημαντικότερο την παλαιότητα του αιτήματος του ιδιώτη. Επίσης, η Αρχή ζήτησε την κατά το δυνατόν συγκεκριμένη ενημέρωση των πολιτών για την πορεία των υποθέσεων αυτών και την κατάρτιση σχετικού καταλόγου χρονικής προτεραιότητας. Τέλος, επισημάνθηκε ότι η πρακτική αυτοχρηματοδότησης των δοκιμαστικών ανασκαφών δεν έχει νόμιμο έρεισμα στον αρχαιολογικό νόμο (Ν. 3028/02). Το ΥΠΠΟ. ενημέρωσε την Αρχή με το ανωτέρω έγγραφό του ότι επεξεργάζεται σχέδιο υπουργικής απόφασης που θα ρυθμίζει θέματα χρηματοδότησης σωστικών ανασκαφών.

γ) Ως προς τις εκκρεμότητες του κανονιστικού πλαισίου προστασίας των αρχαιολογικών χώρων (οριοθετήσεις, Ζώνες Προστασίας και επιτρεπόμενες χρήσεις), η Αρχή διαπίστωσε σημαντικές καθυστερήσεις πέραν των προθεσμιών του Ν. 3028/02 και ζήτησε επίσπευση των διαδικασιών. Ειδικότερα, όσον αφορά τη θεσμοθέτηση χρήσεων και δραστηριοτήτων στις Ζώνες Β, η Αρχή ζήτησε και τη στενότερη συνεργασία των αρμόδιων Υπουργείων Πολιτισμού και Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

δ) Ως προς τις διαδικασίες ενώπιον των Συμβουλίων του ΥΠ.ΠΟ., το Υπουργείο ενημέρωσε την Αρχή σχετικά με την προσπάθειά του για συνεπή τήρηση των προθεσμιών, την εξασφάλιση προσβασιμότητας των φακέλων και την αιτιολόγηση των αποφάσεων των συλλογικών οργάνων του. Ειδικά για την Επιτροπή Απαλλοτριώσεων, ο Συνήγορος του Πολίτη επεσήμανε ότι, βάσει του Ν. 3028/02, αρμόδιο όργανο για τη γνωμοδότηση επί της ουσίας της σκοπιμότητας απαλλοτριώσης είναι το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (ΚΑΣ). Η επισήμανση αυτή δεν προκύπτει, τουλάχιστον από το υπ' αρ. πρωτ. 172/3-2-09 έγγραφο του ΥΠ.ΠΟ., ότι τυγχάνει της αποδοχής του υπουργείου.

ε) Παρά τη θετική διάθεση συνεργασίας του ΥΠ.ΠΟ. στο ζήτημα πρόσβασης των πολιτών σε έγγραφα, σημειώθηκε η επιφύλαξη της Αρχής ως προς τη νομιμότητα της μη χορήγησης των πρακτικών των Συμβουλίων πριν από την έκδοση της σχετικής διοικητικής πράξης.

στ) Ως προς τα σημαντικά οργανωτικά προβλήματα των υπηρεσιών του ΥΠ.ΠΟ., κυρίως των περιφερειακών, ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε την ενίσχυσή τους με μόνιμο επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό.

Ο Συνήγορος του Πολίτη αποτιμά θετικά τη διαρκή συνεργασία του με τις υπηρεσίες του Υπουργείου, κεντρική και περιφερειακές. Ωστόσο, τα σημαντικότερα προβλήματα, που προαναφέρθηκαν, παραμένουν. Η Ανεξάρτητη Αρχή συνεχίζει τη διαμεσολαβητική της προσπάθεια και επισημαίνει ότι η ουσιαστική αντιμετώπιση του διττού προβλήματος δέσμευσης της ατομικής ιδιοκτησίας και αποτελεσματικής προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς προϋποθέτει την γενναία ενίσχυση του Υπουργείου Πολιτισμού με οικονομικούς πόρους και ανθρώπινο δυναμικό.